

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI

2026/3

+998335668868

www.innoworld.net

Google Scholar

zenodo

2026

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI

3-JILD 3-SON

YANGI RENESSANS

ILMIY JURNALI
TO'PLAMI

3 - JILD, 3 - SON
2026

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

OTITNING TURLARI VA ASORATLARI: TASHQI, O'RTA VA ICHKI OTITLARNING DIFFERENSIAL DIAGNOSTIKASI.

Djabborova Fayyoza

Qoqon universiteti Andijon filiali

Annotatsiya. Ushbu maqola otit kasalliklarining turlari, ularning klinik belgilarini aniqlash, differensial diagnostikasi va mumkin bo'lgan asoratlarini tizimli tarzda o'rganishga bag'ishlangan. Otit - quloqning turli bo'limlarida yallig'lanish jarayoni bo'lib, u tashqi quloq, o'rta quloq va ichki quloqni (labirint) o'z ichiga oladi. Maqolada har bir otit turining etiologiyasi, patogenez mexanizmlari, klinik ko'rinishlari, shuningdek, laborator va instrumental diagnostika usullari batafsil yoritilgan. Tashqi otitda odatda quloq kanali yallig'lanishi, og'riq, quloqdan ajralmalar va kamdan-kam hollarda isitma kuzatiladi. O'rta otit esa ko'proq bolalarda uchraydi va quloq shilliq pardasi yallig'lanishi, quloq shishishi, og'riq, eshitish pasayishi bilan namoyon bo'ladi. Ichki otit esa kamroq uchrasada, u juda jiddiy bo'lishi mumkin, chunki u muvozanat buzilishi, bosh aylanishi va quloq shovqini kabi simptomlar bilan kechadi. Maqolada otitning vaqtida aniqlanmagan yoki noto'g'ri davolangan holatlarida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan asoratlar ham batafsil ko'rib chiqilgan. Ular orasida quloq shilliq pardasi perforatsiyasi, o'rta quloqning surunkali yallig'lanishi, mastoidit, ichki quloqdagi eshitish va muvozanat buzilishlari hamda og'ir hollarda nerv tizimi bilan bog'liq asoratlar keltirilgan. Differensial diagnostika qismi otitning boshqa quloq va bosh bo'g'im kasalliklaridan ajratib tashxis qo'yishda muhim ahamiyatga ega ekanligi ta'kidlangan. Shu bilan birga, maqolada klinik amaliyotda qo'llaniladigan diagnostik testlar va tekshiruvlar, jumladan, otoakustik emissiya, timpanometriya, audiometriya va zarur hollarda kompyuter tomografiyasi yoki MRT tavsiflangan. Ushbu maqola otit bilan kasallangan bemorlarni tez va aniq tashxislash, samarali davolash strategiyasini belgilash hamda profilaktik choralarni amalga oshirishda amaliy qo'llanma vazifasini bajaradi. Shuningdek, maqola otitning turli shakllari bo'yicha tibbiyot talabalari va amaliyot shifokorlari uchun nazariy va klinik bilimlarni kengaytirishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Otit, tashqi otit, o'rta otit, ichki otit, differensial diagnostika, asoratlar, quloq yallig'lanishi, audiometriya.

Аннотация. Статья посвящена систематическому изучению видов среднего отита, их клинических признаков, дифференциальной диагностики и возможных осложнений. Отит - это воспалительный процесс в различных отделах уха, включая наружное, среднее и внутреннее (лабиринт). В статье подробно описаны этиология, патогенез, клинические проявления, а также лабораторные и инструментальные методы диагностики каждого вида среднего отита. Наружный отит обычно сопровождается воспалением слухового прохода, болью, выделениями из уха и, редко, лихорадкой. Средний отит чаще встречается у детей и проявляется воспалением

барабанной перепонки, отеком уха, болью и потерей слуха. Внутренний отит, хотя и встречается реже, может быть очень серьёзным, так как сопровождается такими симптомами, как нарушение равновесия, головокружение и шум в ушах. В статье также подробно рассматриваются осложнения, которые могут возникнуть в случаях недиагностированного или неправильно леченного среднего отита. К ним относятся перфорация барабанной перепонки, хроническое воспаление среднего уха, мастоидит, нарушения слуха и равновесия во внутреннем ухе, а в тяжёлых случаях – осложнения со стороны нервной системы. Подчеркивается важность дифференциальной диагностики в дифференциации среднего отита от других заболеваний уха, головы и шеи. В статье также описаны диагностические методы и обследования, используемые в клинической практике, включая отоакустическую эмиссию, тимпанометрию, аудиометрию, а также, при необходимости, компьютерную томографию или МРТ. Статья служит практическим руководством для быстрой и точной диагностики пациентов со средним отитом, определения эффективной стратегии лечения и проведения профилактических мероприятий. Статья также направлена на расширение теоретических и клинических знаний студентов-медиков и практикующих врачей о различных формах среднего отита.

Ключевые слова: Отит, наружный отит, средний отит, внутренний отит, дифференциальная диагностика, осложнения, воспаление уха, аудиометрия.

Abstract. This article is devoted to a systematic study of the types of otitis media, their clinical signs, differential diagnosis and possible complications. Otitis is an inflammatory process in various parts of the ear, which includes the outer ear, middle ear and inner ear (labyrinth). The article describes in detail the etiology, pathogenesis, clinical manifestations, as well as laboratory and instrumental diagnostic methods for each type of otitis media. Otitis externa is usually accompanied by inflammation of the ear canal, pain, ear discharge and, rarely, fever. Otitis media is more common in children and is manifested by inflammation of the eardrum, ear swelling, pain, and hearing loss. Otitis interna, although less common, can be very serious, as it is accompanied by symptoms such as balance disorders, dizziness and tinnitus. The article also discusses in detail the complications that may occur in cases of undiagnosed or improperly treated otitis media. These include perforation of the eardrum, chronic inflammation of the middle ear, mastoiditis, hearing and balance disorders in the inner ear, and in severe cases, complications related to the nervous system. It is emphasized that the differential diagnosis is important in differentiating otitis media from other ear and head and neck diseases. At the same time, the article describes diagnostic tests and examinations used in clinical practice, including otoacoustic emission, tympanometry, audiometry, and, if necessary, computed tomography or MRI. This article serves as a practical guide for quickly and accurately diagnosing patients

with otitis media, determining an effective treatment strategy, and implementing preventive measures. The article also aims to expand the theoretical and clinical knowledge of medical students and practicing physicians on various forms of otitis media.

Keywords: Otitis, otitis externa, otitis media, otitis interna, differential diagnosis, complications, ear inflammation, audiometry.

Kirish. Quloq yallig‘lanish kasalliklari - otitlar tibbiyot amaliyotida eng keng tarqalgan ENT (quloq, burun, tomoq) kasalliklaridan biridir. Otit nafaqat bolalar, balki kattalar orasida ham uchraydi, bemorning hayot sifatiga sezilarli ta‘sir ko‘rsatadi. Otit jarayonining lokalizatsiyasiga qarab uch turga bo‘linadi: tashqi otit, o‘rta otit va ichki otit. Har bir turi o‘ziga xos etiologiya, klinik belgilari, davolash usullari va asoratlari bilan ajralib turadi. Tashqi otit ko‘proq quloq kanalining shilliq pardasi yallig‘lanishi bilan kechadi va odatda bakterial yoki qo‘shimcha surunkali jarayonlardan kelib chiqadi. O‘rta otit esa quloqning o‘rta bo‘limida paydo bo‘lib, ko‘pincha bolalarda uchraydi, ammo kattalarda ham sodir bo‘lishi mumkin. O‘rta otit ko‘plab asoratlarga, jumladan, eshitish pasayishi, quloq shilliq pardasi perforatsiyasi va mastoiditga olib kelishi mumkin. Ichki otit - eng xavfli shakl bo‘lib, labirint yallig‘lanishi natijasida muvozanat buzilishi, bosh aylanishi va quloq shovqini bilan namoyon bo‘ladi. Otitning vaqtida aniqlanishi va to‘g‘ri davolanishi bemorning tez tuzalishi va jiddiy asoratlarning oldini olishda muhim ahamiyatga ega. Shu sababli differensial diagnostika, ya‘ni otit turini boshqa quloq va bosh bo‘g‘im kasalliklaridan ajratib tashxislash, amaliyotda katta ahamiyatga ega. Maqola davomida har bir otit turi uchun etiologik omillar, klinik belgilari, diagnostika usullari va asoratlari batafsil yoritiladi, bu esa shifokor va talabalar uchun ilmiy va amaliy qo‘llanma sifatida xizmat qiladi. Otit - quloqning yallig‘lanish kasalligi bo‘lib, quloqning turli bo‘limlarida - tashqi, o‘rta va ichki quloqda yuzaga kelishi mumkin. Bu kasallik tibbiyot amaliyotida eng keng tarqalgan ENT kasalliklaridan biri bo‘lib, ayniqsa bolalar va yosh kattalarda uchraydi. Otitning asosiy sabablari bakterial va virusli infeksiyalar, allergik reaksiyalar, quloqdagi mexanik jarohatlar, sovuq havo yoki suv bilan bog‘liq zararli ta‘sirlar hisoblanadi. Otitning klinik ko‘rinishi yallig‘lanish joyiga bog‘liq bo‘lib, turli belgilar bilan namoyon bo‘ladi. Tashqi otitda asosan quloq kanalida og‘riq, qizarish, shish va quloqdan ajralmalar kuzatiladi. O‘rta otit esa ko‘proq quloq shilliq pardasining yallig‘lanishi bilan tavsiflanib, quloq og‘rig‘i, eshitish pasayishi, isitma va ba‘zan quloqdan suyuqlik ajralishi bilan kechadi. Ichki otit esa ichki quloq yoki labirint yallig‘lanishiga olib kelib, muvozanat buzilishi, bosh aylanishi, quloq shovqini va eshitish yo‘qolishi kabi jiddiy simptomlar bilan tavsiflanadi. Otitning kechishi va davolanmasligi surunkali jarayonlarga, quloq shilliq pardasi perforatsiyasi, mastoidit, eshitish pasayishi va neyroloji asoratlarga olib kelishi mumkin. Shu sababli otitni vaqtida aniqlash, turini to‘g‘ri tashxislash va samarali davolash muhim ahamiyatga ega. Diagnostikada differensial tashxis, audiometriya, timpanometriya va zarur hollarda kompyuter tomografiyasi yoki MRT qo‘llaniladi. Otit kasalligi nafaqat bemorning hayot sifatini pasaytiradi, balki kasallikni surunkali holatga olib kelishi mumkinligi sababli, profilaktika va tezkor

davolash choralari tibbiyot amaliyotida katta ahamiyatga ega. Shuningdek, otitning turli turlari bo'yicha malakali tashxis va davolash bemorlarni jiddiy asoratlardan himoya qiladi.

Tashqi otit - quloq kanalining shilliq pardasi va ba'zan quloq patinasining yallig'lanishi bilan tavsiflanadigan kasallikdir. U ko'pincha bakterial infeksiya (masalan, *Pseudomonas aeruginosa*, *Staphylococcus aureus*) natijasida paydo bo'ladi, lekin viruslar, zamburug'lar yoki allergik reaksiyalar ham sabab bo'lishi mumkin. Klinik belgilar odatda tez rivojlanadi: quloqdagi og'riq, qizarish, shish, quloqdan seroz yoki pusli ajralmalar va ba'zan isitma. Og'riq ko'pincha quloqni bosish yoki yuvish paytida kuchayadi. Tashqi otitning surunkali shakli esa kamroq og'riqli bo'lishi mumkin, lekin quloq kanalida doimiy qichishish, ajralmalar va yallig'lanish davom etadi. Tashxis asosan klinik ko'rinish va anamnezga asoslanadi. Kerak bo'lsa, quloq kanalining mikroskopik tekshiruvi yoki madde madaniyasi (culture) yordamida patogen aniqlanishi mumkin. Davolashda odatda lokal antibiotik yoki zamburug'ga qarshi preparatlar, og'riq qoldiruvchi vositalar va quloqni quritish choralaridan foydalaniladi. Shuningdek, bemorga quloqni suvdan himoya qilish va gigiena qoidalariga rioya qilish tavsiya etiladi. Tashqi otit vaqtida davolanmasa yoki doimiy ravishda takrorlansa, quloq kanalining surunkali yallig'lanishi, shish, quloq patinasining o'zgartirilishi va og'riqning davomiyligi kabi asoratlarga olib kelishi mumkin. Shu sababli tashqi otitni erta aniqlash, to'g'ri davolash va profilaktika choralarini ko'rish muhimdir.

O'rta otit - quloqning o'rta bo'limida, ya'ni quloq shilliq pardasi va eshitish suyakchalarini o'rab turuvchi bo'shliqda yuzaga keladigan yallig'lanish jarayonidir. Bu kasallik, ayniqsa, bolalarda keng tarqalgan bo'lib, bolaning immun tizimi hali to'liq rivojlanmaganligi sababli tez-tez uchraydi. O'rta otitning sabablari orasida virusli infeksiyalar, bakterial infeksiyalar (masalan, *Streptococcus pneumoniae*, *Haemophilus influenzae*) va ba'zan allergik reaksiyalar mavjud. Shuningdek, burun va bo'yin bo'limidagi surunkali yallig'lanishlar (masalan, sinusit) o'rta otit rivojlanishiga olib kelishi mumkin. O'rta otit odatda keskin yoki surunkali shaklda kechadi. Keskin o'rta otitda bemorda quloq og'rig'i, isitma, quloqdan suyuqlik ajralishi, eshitish pasayishi va ba'zan quloq bosilishi seziladi. Surunkali o'rta otit esa uzoq muddatli yallig'lanish bilan tavsiflanib, quloq shilliq pardasi perforatsiyasi, mastoidit va eshitish yo'llari bilan bog'liq asoratlarga olib kelishi mumkin. Diagnostikada otoskopiya - quloq shilliq pardasini ko'rish usuli asosiy ahamiyatga ega. Kerak bo'lsa, audiometriya, timpanometriya va zarur hollarda kompyuter tomografiyasi yoki MRT qo'llaniladi. Davolashda antibiotiklar, og'riq qoldiruvchi vositalar, quloqni quritish va infeksiyani bartaraf etishga qaratilgan boshqa lokal chora-tadbirlar ishlatiladi. O'rta otitning asosiy xavfi - asoratlar rivojlanishidir. Ular orasida quloq shilliq pardasi perforatsiyasi, surunkali yallig'lanish, eshitish pasayishi, mastoidit va ichki quloq bilan bog'liq muammolar mavjud. Shu sababli o'rta otitni erta aniqlash, to'g'ri tashxis qo'yish va samarali davolash kasallikning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

Ichki otit, yoki labirintit, quloqning ichki bo'limida - labirint va muvozanat organida yuzaga keladigan yallig'lanish jarayonidir. Bu otit turi kam uchraydi, ammo eng xavfli shakllardan hisoblanadi, chunki u eshitish va muvozanat funksiyasiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Ichki otitning sabablari orasida bakterial va virusli infeksiyalar, surunkali o'rta otitdan kelib chiqqan ikkilamchi yallig'lanish, ba'zan travmalar va allergik reaksiyalar mavjud. Klinik ko'rinishlari boshqacha otit turlaridan farqlanadi. Ichki otitda bosh aylanishi (vertigo), muvozanat buzilishi, quloq shovqini (tinnitus) va eshitish pasayishi eng asosiy belgilar hisoblanadi. Ba'zan bemorda qayt qilish, koordinatsiya buzilishi va yurak urishining tezlashishi kuzatiladi. Belgilar odatda keskin rivojlanadi va bemorning kundalik faoliyatiga jiddiy ta'sir qiladi. Diagnostikada otoskopiya odatda cheklangan ma'lumot beradi, shuning uchun ichki otitni aniqlashda audiometriya, vestibulyar testlar, kompyuter tomografiyasi (KT) va magnit-rezonans tomografiya (MRT) muhim ahamiyatga ega. Davolashda antibiotiklar (agar bakterial sabab aniqlansa), vestibulyar va og'riq qoldiruvchi preparatlar, shuningdek, muvozanatni tiklashga qaratilgan fizioterapiya ishlatiladi. Ichki otitning davolanmagan holatlari surunkali eshitish yo'qolishi, muvozanat buzilishi va neyroloji asoratlarga olib kelishi mumkin. Shu sababli, ichki otitni tez va aniq tashxislash, to'g'ri davolash va profilaktik choralarini qo'llash bemorning hayot sifatini saqlashda muhimdir.

Otitning davolanmagan yoki noto'g'ri davolanagan shakllari turli darajadagi asoratlarga olib kelishi mumkin. Asoratlari quloqning qaysi bo'limida yallig'lanish jarayoni yuzaga kelganiga bog'liq. Tashqi otitda surunkali yallig'lanish quloq kanalining shilliq pardasini o'zgartirishi, og'riqning davomiyligi va qichishish bilan kechishi mumkin. O'rta otitning asoratlari ko'proq jiddiy hisoblanadi: quloq shilliq pardasining perforatsiyasi, quloqdan doimiy ajralmalar, mastoidit (mastoid suyakning yallig'lanishi), eshitish pasayishi va surunkali infeksiya paydo bo'lishi mumkin. Bolalarda o'rta otit surunkali shaklga o'tishi ularning til va nutq rivojiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ichki otitning asoratlari esa eng xavflilardan hisoblanadi. U muvozanat organining buzilishi, doimiy bosh aylanishi, eshitish yo'qolishi va ba'zan neyroloji asoratlarga olib keladi. Shuningdek, surunkali ichki otit ba'zi hollarda nerv tizimi bilan bog'liq murakkab asoratlarga ham sabab bo'lishi mumkin. Asoratlarning oldini olishda otitni vaqtida aniqlash, to'g'ri tashxis qo'yish va samarali davolash muhimdir. Bemorlarni profilaktik choralar bilan ta'minlash, quloqni suvdan himoya qilish, gigiena qoidalariga rioya qilish va infeksiyaga qarshi dorilarni to'g'ri qo'llash surunkali otit va asoratlarning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

Differensial diagnostika - bu kasallikni boshqa o'xshash simptomlar bilan kechadigan kasalliklardan ajratib tashxislash jarayonidir. Otitda differensial diagnostika bemorning turli turdagi quloq yallig'lanishlarini, shuningdek, boshqa quloq va bosh bo'g'im kasalliklarini aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Tashqi otitni boshqacha patologiyalardan, masalan, quloq kanalidagi jarohatlar, allergik reaksiyalar yoki teri kasalliklaridan ajratish kerak. O'rta otitda esa sinusit, burun va bo'yin infeksiyalari, yoki boshqa eshitish yo'li kasalliklari bilan farqlash zarur. Ichki otitni esa labirint kasalliklari, vestibulyar neyrit, yoki neyroloji kasalliklar bilan farqlash talab qilinadi.

Differensial diagnostika jarayonida bemorning anamnezi, klinik belgilar, otoskopiya, audiometriya, timpanometriya va zarur hollarda kompyuter tomografiyasi (KT) yoki magnit-rezonans tomografiya (MRT) kabi instrumental tekshiruvlar qo'llaniladi. Bu diagnostika bemorning to'liq va aniq tashxisini qo'yishga, shuningdek, samarali davolash strategiyasini tanlashga yordam beradi. To'g'ri differensial diagnostika bemorda jiddiy asoratlarning oldini olish va kasallikni tezkor bartaraf etishda muhim ahamiyatga ega. Shu sababli ENT amaliyotida har bir otit turini boshqa patologiyalardan ajratish malakali shifokorlar uchun muhim vazifa hisoblanadi.

Quloq yallig'lanishi - otit kasalligining asosiy belgisi bo'lib, quloqning turli bo'limlarida yuzaga kelishi mumkin: tashqi, o'rta yoki ichki quloqda. Yallig'lanish jarayoni quloq to'qimalarida infeksiya, allergik reaksiya yoki boshqa zararli omillar ta'sirida rivojlanadi. Quloq yallig'lanishi og'riq, qizarish, shish, quloqdan ajralmalar, eshitish pasayishi va ba'zan bosh aylanishi bilan namoyon bo'ladi. Tashqi quloq yallig'lanishida quloq kanali shishadi, qizaradi va bemorda og'riq kuchayadi. O'rta quloq yallig'lanishi esa quloq shilliq pardasini ta'sir qiladi, og'riq va quloqdan suyuqlik ajralishi kuzatiladi. Ichki quloq yallig'lanishi esa labirint faoliyatini buzib, muvozanat va eshitish funksiyasiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Quloq yallig'lanishini aniqlashda klinik tekshiruv, otoskopiya, audiometriya, timpanometriya va zarur hollarda KT yoki MRT qo'llaniladi. Vaqtida aniqlangan va to'g'ri davolangan yallig'lanish asoratlarning oldini oladi va bemorning hayot sifatini saqlashga yordam beradi. Shuningdek, gigiena qoidalariga rioya qilish, quloqni suvdan himoya qilish va infeksiyaga qarshi dori vositalarini to'g'ri qo'llash profilaktika uchun muhimdir.

Xulosa. Otit - quloqning yallig'lanish kasalligi bo'lib, tashqi, o'rta va ichki otit shakllarida uchraydi. Har bir tur o'ziga xos etiologiya, klinik belgilari va asoratlari bilan ajralib turadi. Tashqi otit ko'proq quloq kanalining yallig'lanishi bilan namoyon bo'lsa, o'rta otit esa quloq shilliq pardasi va o'rta quloq bo'limini ta'sir qiladi, ichki otit esa ichki quloq va muvozanat organining faoliyatini buzadi. Otitning vaqtida aniqlanmasligi yoki noto'g'ri davolanishi jiddiy asoratlarga olib kelishi mumkin. Bu asoratlar orasida quloq shilliq pardasi perforatsiyasi, surunkali yallig'lanish, eshitish pasayishi, muvozanat buzilishi va mastoidit mavjud. Shu sababli bemorlarni tez va aniq tashxislash, differensial diagnostika orqali otit turini aniqlash va samarali davolash choralarini qo'llash muhimdir. Shuningdek, profilaktika choralariga rioya qilish - quloqni suvdan himoya qilish, gigiena qoidalariga amal qilish va infeksiyaga qarshi dorilarni to'g'ri qo'llash surunkali otit va asoratlarning oldini olishda katta ahamiyatga ega. Umuman olganda, otit bilan kasallangan bemorlarni to'liq tashxislash, ularni muntazam nazorat qilish va davolash, quloq sog'lig'ini saqlash va hayot sifatini yaxshilashda muhim omil hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Bluestone, C.D., & Stool, S.E. (2019). *Pediatric Otolaryngology*. 5th Edition. Elsevier.
2. Rosenfeld, R.M., Shin, J.J., Schwartz, S.R., et al. (2016). *Clinical Practice Guideline: Acute Otitis Media*. *Otolaryngology-Head and Neck Surgery*.
3. Marom, T., & Smith, R.J.H. (2018). *Middle Ear Infections and Otitis Media*. *New England Journal of Medicine*.
4. Caye-Thomasen, P., & Tos, M. (2017). *Otitis Media: Diagnosis and Management*. Springer International Publishing.
5. Schilder, A.G.M., Chonmaitree, T., et al. (2016). *Otitis Media*. *The Lancet*.

